ROMANIA
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

NESECRET
Exemplar nr.

DINAMICA MISIUNILOR ARMATEI ROMÂNIEI

Editura Universității Naționale de Apărare
Bucureşti – 2004

Autor:

Col. (r.) dr. Petre DUȚU

CUPRINS

Capitolul 1
ARMATA-SUBSISTEM SOCIAL

Societatea românească, în întregul său, reprezintă un sistem, iar componentele sale sunt subsisteme. Armata constituie unul dintre aceste subsisteme, în calitatea sa de entitate socială destinată să desfăşoare activităţi orientate spre realizarea de obiective, deliberat structurate şi având limite identificabile[1]. Caracteristica socială a armatei este dată de faptul că ea are în compunerea sa oameni care interacţionează în vederea realizării scopurilor sale, iar interacţiunea lor creează o structură cu o viaţă proprie.

Armata este, totodată, o instituţie socială. Aceasta pentru că ea posedă structuri relativ stabile de statusuri şi roluri având menirea de a satisface anumite nevoi ale oamenilor în societate sau la îndeplinirea anumitor funcţii sociale[2]. În acest scop, ea întreţine relaţii strânse cu mediul social şi politic. De aici, rolul şi statusul pe care armata le are în societate, ca instrument specializat în apărarea organizată a unei puteri, oricare ar fi originea acesteia (divină, iluminată sau populară) şi a instituţiilor sale. Existenţa unei specializări militare în sânul societăţii nu este o descoperire recentă, ci este consubstanţială naturii organizaţiei militare. Orice societate umană şi-a creat o instituţie adecvată pentru apărarea sa de orice agresiune de tip militar, cu scopul evident de a conserva structurile şi substructurile sale, prin care ea îşi asigură evoluţia ca entitate socială. În plus, armata era şi este, încă, destinată să descurajeze orice intenţie agresivă a unui actor statal sau non statal la adresa ţării în care ea fiinţează.

Organizarea militară a urmat, de regulă, organizarea politică. Centralizarea progresivă a instituţiilor guvernamentale şi administrative s-a prelungit prin monopolizarea de către stat a violenţei legitime. Armata este instituţia care are menirea de a utiliza violenţa, în mod legal, pentru a îndeplini misiunile ce îi revin în stat. În acest scop, ea dispune de organizare adecvată, personal calificat, mijloace de luptă diverse, acte normative ce-i justifică existenţa şi întrebuinţarea violenţei, în principal, în înfăptuirea sarcinilor încredinţate.

Armata ca instituţie a statului a evoluat odată cu acesta. Acelaşi lucru se poate afirma şi despre natura şi conţinutul misiunilor încredinţate ei de către stat, prin organele abilitate. Este evident că misiunile ce îi revin în societate au purtat, poartă şi vor purta pecetea regimului politic, a specificului partidului sau al coaliţiei de partide aflate la guvernare. Desigur, au fost şi, fără îndoială, vor mai fi cazuri când armata se va implica direct, activ şi brutal în viaţa societăţii, al cărei subsistem este, prin preluarea puterii politice în stat. Într-o societate democratică, într-un stat de drept aşa cum este România, o asemenea situaţie este de neconceput. Aici, armata îşi exercită rolul conferit prin legi în societate, fără implicare în jocul democratic al accederii la putere în stat sau al păstrării acesteia. În acest sens, statul de drept şi-a luat măsuri

[1] Dumitru IACOB, Diana-Maria CISMARU, ***Organizaţia inteligentă: 10 teme de managementul organizaţiilor***, Bucureşti, Editura comunicare.ro., 2002, p.12

[2] Mihaela VLĂSCEANU, ***Grupuri, organizaţii, mase***, în volumul „Psihologie socială", Iaşi, POLIROM, 1997, p.383

adecvate. Astfel, s-au imaginat şi s-au creat forme de control democratic al instituţiei militare de către societate. Pe această cale, se veghează ca armata să acţioneze strict în cadrul legal permis şi să îndeplinească, oricând şi necondiţionat, misiunile ce îi revin în statul de drept, atât în spaţiul geografic naţional, cât şi în afara acestuia.

În acelaşi timp, armata este concepută de către aproape toate statele şi ca un instrument de susţinere a acţiunilor lor externe, ce exprimă voinţa ţării respective de a participa la extensia şi întărirea stabilităţii pe plan internaţional şi a construirii unei lumi din ce în ce mai drepte, fondată pe respectul dreptului internaţional şi pe drepturile omului.

Capitolul 2
MISIUNILE ARMATEI

În sens larg, prin misiune a armatei, se înţelege ansamblul de activităţi şi acţiuni diverse, ca natură şi conţinut (concepţie, organizare, conducere, desfăşurare, învăţământ – exerciţii, antrenamente, aplicaţii tactice, trageri cu armamentul de infanterie din dotare, trageri de luptă etc.), reglementate juridic (legi, hotărâri de guvern, ordine ale ministrului apărării naţionale, dispoziţii, instrucţiuni, regulamente), organizate, conduse şi derulate în cadrul instituţiei militare, în calitatea sa de componentă importantă a statului de drept, în vederea îndeplinirii obiectivelor şi scopurilor legale stabilite de societate.

În sens restrâns, misiunea armatei constituie un mesaj, de regulă, scris, adresat de o structură ierarhică superioară uneia subordonate pentru a declanşa o acţiune, în mod obligatoriu şi necondiţionat, precum şi întemeiat legal. Sub aspect juridic, îndeplinirea sa ad literam absolvă de orice răspundere pe executant (persoană, grup uman sau structură militară), pentru efectele produse. De asemenea, prin acest termen (misiune) se poate înţelege şi „*exprimarea clară şi precisă a acţiunii ce urmează a fi îndeplinită şi a scopului urmărit*.”[3]

Misiunile armatei definesc rolul şi statusul instituţiei militare în statul de drept. Din punct de vedere psihosocial, prin *rolul* armatei se înţelege totalitatea aşteptărilor pe care le are faţă de aceasta populaţia, societatea în întregul său, celelalte instituţii ale statului cu atribuţii în domeniul securităţii naţionale şi apărării ţării. În principal, aşteptările celor menţionaţi faţă de armată se pot rezuma astfel: 1) armata este un subsistem al sistemului social general, o componentă importantă a naţiunii; 2) instituţia militară recunoaşte şi acceptă controlul civil democratic al societăţii asupra sa (sub toate aspectele şi în toate domeniile de activitate); 3) militarii respectă autorităţile civile; 4) armata este neutră politic, în sensul că ea serveşte interesele naţionale, fără a se amesteca în jocul politic, specific democraţiei; 5) armata îşi îndeplineşte, întotdeauna şi necondiţionat, toate misiunile legale încredinţate de organele abilitate ale statului. Prin *statusul* armatei se înţelege totalitatea aşteptărilor pe care le are instituţia militară faţă de celelalte componente ale societăţii (populaţie, instituţii ale statului, societatea politică, societatea civilă). Altfel spus, statusul

---

[3] ***Glossaire interarmees des termes et expressions relatifs a l'emploi operationnel des forces***, Bucureşti, Editura AISM, 2002, p.33.

armatei înseamnă, în principal, următoarele: 1) recunoaşterea faptului că armata constituie un instrument legitim al garantării democrației constituționale; 2) societatea finanțează şi respectă rolul, misiunile şi gestiunea internă a instituției militare; 3) existența civililor în structurile de conducere ale instituției militare, ca o formă a controlului democratic al societății asupra armatei; 4) societatea se va implica activ în tot ceea ce presupune securitatea națională şi apărarea țării.

Misiunile armatei se pot considera ca un *mandat încredințat* instituției militare de către societate, în general, şi de către instituțiile statului abilitate, prin lege, să facă acest lucru, în special. Mandatul se referă la: principalele competențe ale armatei, atât în domeniul securității şi apărării țării, cât şi al promovării intereselor naționale, oriunde în lume; obligațiile pe care România şi le-a asumat, prin tratate şi convenții internaționale în ceea ce priveşte securitatea zonală, regională şi globală.

Totodată, misiunile armatei se cer înțelese şi văzute ca *sarcini* permanente, *generale, speciale şi ocazionale*, justificate legal, pe care instituția militară le poate primi de la cei abilitați să i le încredințeze spre a le îndeplini, oportun, în mod obligatoriu şi necondiționat.

De asemenea, *misiunile armatei* se impun a fi percepute, atât de către personalul acesteia, cât şi de ceilalți membri ai societății, ca *parametri juridici şi funcționali ai existenței şi activității* specifice instituției militare. În acelaşi timp, misiunile armatei se pot vedea ca un răspuns concret, adecvat şi flexibil al acesteia la promovarea şi apărarea intereselor naționale, atât în interiorul țării, cât şi în afara acestuia. În plus, *misiunile armatei* reprezintă *posibile criterii de evaluare a gradului de îndeplinire a rolului* încredințat acesteia de către societate. În acelaşi timp, *misiunile armatei* pot fi interpretate ca fiind: 1) *expresia concordanței dintre necesitatea existenței instituției militare şi costurile sociale ale menținerii sale* în activitate; 2) *oglinda modului în care instituția militară răspunde provocărilor mediului de securitate intern şi extern*; 3) *indicatorul utilității sociale* a instituției militare; 4) *dovada funcționării adecvate* a instituției militare.

Misiunile armatei constituie, totodată, o *modalitate de relaționare între ea*, în calitate de subsistem *şi societate*, ca sistem general, precum şi cu celelalte instituții ale statului cu atribuții în domeniile securității naționale şi apărării țării. În acest sens, ele se pot percepe şi ca fiind *o relația ierarhică* dintre societate, prin subsistemele sale abilitate, şi instituția militară. Pe această cale societatea dezvoltă raporturi de autoritate cu armata, ceea ce semnifică subordonarea strictă a acesteia față de organele statale abilitate să-i ceară intrarea riguroasă în rolul atribuit legal. De asemenea, *misiunile armatei* se pot concepe ca fiind *o comandă socială legală* pe care instituția militară o primeşte în statul de drept din partea societății, a cărei componentă intrinsecă este. Pe de o parte, această comandă socială este formulată în Constituția țării şi în alte legi juridice referitoare la apărarea şi securitatea națională şi, pe de altă parte, prin alte acte normative (legi, directive, ordine), emise de cei în drept (Parlament, Guvern) numai pentru o anumită perioadă de timp şi într-o situație anume. În acelaşi timp, *misiunile armatei* se pot socoti *esența existenței şi funcționării armatei* în societate. De aici, necesitatea definirii lor cât mai exacte, cât mai riguros posibil şi în deplină concordanță cu interesele naționale, precum şi cu obligațiile asumate de statul român pe plan extern. Este evident că Armata României

întotdeauna va primi, în calitate de misiuni, de la cei în drept să i le încredinţeze, numai activităţi şi acţiuni care servesc interesele ţării şi au susţinere legală, atât în legislaţia internă, cât şi în cea internaţională. În fine, misiunile armatei se pot vedea ca scopuri asumate explicit de către aceasta şi validate (recunoscute) social.

Prin urmare, misiunile armatei reprezintă un complex de activităţi şi acţiuni legale încredinţate acesteia de către societate, prin instituţiile abilitate ale statului, cu scopul de a apăra şi promova, consecvent şi sistematic, oriunde în lume, interesele naţionale şi pentru a-şi îndeplini obligaţiile internaţionale referitoare la securitate şi pace asumate, în mod voluntar, liber şi conştient, de către ţara noastră, cu respectarea normelor de drept intern şi internaţional.

Capitolul 3
TIPURI DE MISIUNI ALE ARMATEI

Clasificarea misiunilor armatei s-a făcut cu scopul de a facilita înţelegerea dinamicii acestora, percepută ca proces complex şi multidimensional. Printre criteriile ce se pot utiliza în clasificarea misiunilor armatei se află şi următoarele: A) *„conţinutul misiunilor*”(misiuni generale; misiuni speciale; misiuni ocazionale.); B) *„natura misiunilor*” (misiuni militare şi misiuni non militare); C) *„locul de îndeplinire*”(misiuni executate în ţară şi misiuni executate în afara frontierelor naţionale); D) „*modul de executare*” (independent; în compunerea unor coaliţii multinaţionale); E) „*caracterul misiunilor*”(misiuni tradiţionale şi misiuni noi); F) „*organizaţia sub egida căreia se execută misiunile*” de către structuri militare naţionale şi multinaţionale (ONU, NATO, OSCE - misiuni de apărare colectivă, misiuni de securitate colectivă, misiuni umanitare); G) *„condiţiile de înfăptuire a misiunilor”*(la pace, în situaţii de criză, în timp de război).

A. Potrivit criteriului „*conţinutul misiunilor*” se disting: misiuni generale; misiuni speciale şi misiuni ocazionale.

Misiunile generale se referă la garantarea suveranităţii, independenţei şi a unităţii statului, a integrităţii teritoriale a ţării şi a democraţiei constituţionale. Ele sunt clar definite în Constituţia ţării.[4] De fapt, aceste sarcini sunt universal valabile, ele nu fac referire la o anumită armată naţională. Practic, aceste misiuni definesc rolul oricărei armate în societatea în care fiinţează. Ele nu diferă de la un stat la altul. De pildă, forţele armate ale SUA au ca misiuni generale, în principal, promovarea securităţii şi apărarea ţării, în faţa oricărei ameninţări, precum şi descurajarea oricărei forţe armate statale şi non statale care ar intenţiona să atace teritoriul său naţional sau pe cel al aliaţilor săi[5]. La rândul său, Spania afirmă că forţele sale armate au ca misiune generală de a apăra spaţiul pe care statul îşi extinde suveranitatea sa, dar şi locurile de interes naţional.[6]

---

[4] ***Constituţia României***, Bucureşti, Editura All Beck, 2003, p.34

[5] General Richard MYERS, ***Chef de l'etat – major interarmees, La paix et la securite au XXI-e siecle: Le role des forces armees americaines***, în Revue electronique du departement d'Etat des Etats-Unis, volume7, nr.4, december 2002, pp. 14-17

[6] ***Misiunile armatei Spaniei***, în Politique de Defense, Serie 5, Espagne-Grece-Portugal, Alain De NEVE, în http://www.mil.be/rdc/dsc/index.asp?LAN=F& PLACE=5, pp.18-20

Misiunile speciale ale armatei privesc, înainte de toate, implicarea semnificativă a acesteia, cel puţin pentru ţara noastră, în garantarea democraţiei constituţionale. Apoi, acest tip de misiuni se referă la participarea unor structuri militare naţionale la executarea unor sarcini diverse, de natură militară sau nu, în afara frontierelor ţării, acolo unde o cer atât interesele naţionale, cât şi obligaţiile asumate de statul român prin tratate şi convenţii internaţionale.

Misiunile ocazionale ale armatei sunt activităţi şi acţiuni pe care aceasta le primeşte de la cei în drept sau şi le asumă singură atunci când situaţia concretă din ţară o cere. Aceste misiuni iau forma unei implicări active şi consistente a unităţilor şi subunităţilor militare în ajutorarea populaţiei în caz de calamitate naturală (inundaţii, incendii devastatoare, cutremure de pământ puternice, viscole, alunecări masive de teren), catastrofe ecologice şi în alte situaţii în care numai intervenţia unor structuri specializate ale armatei pot rezolva problemele ivite în unele localităţi rurale şi urbane ale ţării. Şi alte armate au astfel de misiuni. De exemplu, armata Belgiei, pe plan naţional, are printre misiunile sale prevăzută şi asistenţa administraţiei publice şi a populaţiei în caz de interes public major şi catastrofe naturale[7]. De fapt, asemenea misiuni îşi asumă toate armatele naţionale, indiferent de mărimea, populaţia, puterea economică şi militară a statului respectiv. Într-un fel şi într-o măsură însemnată, acest tip de misiuni reflectă apartenenţa şi legăturile intime ale instituţiei militare cu naţiunea în care ea fiinţează.

B. După criteriul „*natura misiunilor armatei*" se disting: *misiuni militare* şi *misiuni non militare*.

Din *prima categorie* fac parte: 1) apărarea teritoriului naţional în faţa oricărei agresiuni militare; 2) participarea armatei naţionale la alianţe şi cadre de cooperare în materie de apărare (NATO) sau de securitate colectivă (ONU) şi de cooperare (OSCE ce constituie un cadru privilegiat pentru coordonarea diverselor iniţiative şi contribuţii ce concură la securitate în Europa); 3) contribuţia militară în vederea menţinerii păcii şi stabilităţii internaţionale.

Misiunile non militare includ o paletă largă de activităţi şi acţiuni executate atât independent de structuri militare naţionale, cât şi de structuri militare multinaţionale. Printre acestea se află: *misiunile umanitare*; *misiunile de observare* în zone relativ instabile din punct de vedere militar, politic şi social; *misiuni de reconstrucţie a armatelor unor state* ce păşesc pe calea dezvoltării democratice; *diplomaţia militară*. *Misiunile umanitare*, deşi, armata le îndeplineşte atât pe teritoriul naţional, cât şi în afara acestuia, totuşi nu sunt specifice acestei instituţii. Evenimentele din Somalia şi din fosta Iugoslavie au arătat un angajament sporit al armatei în misiuni cu caracter umanitar, ceea ce este ceva relativ nou şi suscită unele precizări. De fapt, armata participă la acţiuni pur umanitare, în mod deosebit, în cazul unor catastrofe naturale. Misiunea armatei este să lupte împotriva instabilităţii şi să asigure securitatea necesară ONG-urilor care au ca activitate specifică ajutorul umanitar. Activităţile cu caracter umanitar nu corespund vocaţiei armatei şi nici mijloacelor de care ea dispune.[8] Practic, armata se poate implica în acordarea ajutorului cu caracter

[7] ***Misiunile armatei Belgiei***, în http://www.irs-eu.org., pp.12-15

[8] Jacques LANXADE, ***Le role de l'armee dans l'action humanitaire***, în http://Xpassion.polytechnique.org/article/Xp7lanxa.html

umanitar, în afara teritoriului naţional, pe trei direcţii principale şi anume: 1) instituţia militară, prin capacitatea sa de reacţie rapidă, de organizare şi de autoapărare, poate să asigure libertatea de acţiune a forţelor angajate în acordarea ajutorului umanitar şi menţinerea perimetrului de securitate, precum şi să protejeze culoarele umanitare; 2) punerea la dispoziţia ONG-urilor, angajate în activităţi umanitare, a infrastructurii pe care o posedă, în special, mijloacele de comunicaţie şi de transport; 3) serviciul medical al armatei poate, prin personalul de specialitate de care dispune şi în spitalele de campanie proprii, să acorde ajutorul calificat necesar populaţiei civile traumatizate. Totuşi, armata participă la activităţi de ajutor umanitar numai atunci când nu o poate face altcineva. Aceasta întrucât acest tip de misiuni pune o serie de probleme în procesul de îndeplinire a lor. Printre dificultăţile executării acestora se numără şi următoarele: a) misiunile umanitare nu sunt riguros definite; b) imprecizia mandatului poate da loc la interpretări diferite pe teren. Graniţa dintre asistenţa umanitară şi menţinerea păcii, în prezent, este tot mai vagă; c) armata nu dispune în structura sa de o unitate specializată în acordarea ajutorului umanitar. Este drept că polivalenţa militarului îi permite acestuia să acorde un ajutor umanitar, dar nu o face decât atunci când nu există altcineva care o poate face. Probabil, în viitor, având în vedere ponderea sporită a misiunilor umanitare ce se cer îndeplinite de diferite structuri militare naţionale sau multinaţionale, se vor crea unităţi specializate capabile să îndeplinească, cu profesionalism, astfel de sarcini; d) costurile acestor misiuni (cine le plăteşte şi din ce fonduri). Practic, armata consumă din propriul buget atunci când participă la acţiuni umanitare, iar acesta în mai toate statele este unul atent elaborat şi cu destinaţii foarte riguros definite; e) ajutorul umanitar comportă o parte aleatoare, în sensul că el poate da roade în unele regiuni, iar în altele să se dovedească mai puţin eficace; f) ajutorul umanitar nu poate fi decât temporar. El trebuie urmat de un consistent ajutor economic şi politic pentru a-l face eficace şi semnificativ pentru stabilizarea regiunii respective. În acest context, armata ar fi chemată să prevină crizele care ar putea pune în pericol echilibrul realizat prin ajutorul umanitar acordat. *Misiunile de observator militar* în diferite zone ale lumii se execută, de către cadre militare aparţinând Armatei României, în strictă conformitate cu mandatul încredinţat de organizaţia internaţională sub egida căreia se desfăşoară activitatea de supraveghere. De regulă, în asemenea misiuni sunt selecţionaţi ofiţeri care îndeplinesc cumulativ cerinţele impuse de către organizatorul misiunii. Aceştia iau parte la executarea misiunii împreună cu militari ai altor armate şi numai pe durata stabilită. Practic, ei observă dacă se respectă acordurile încheiate între părţile aflate anterior în conflict, iar constatările le raportează celor care gestionează criza respectivă. *Misiunile de reconstrucţie a armatei* unor state ce au ales calea dezvoltării democratice se execută sub mandatul unor organizaţii internaţionale (ONU, NATO) şi se referă la sprijinul uman (consilieri şi instructori militari), material (armament, muniţie, tehnică de luptă) etc. Un asemenea tip de misiune îndeplineşte armata României în Afganistan. *Diplomaţia militară* reprezintă o altă modalitate de executare a unor misiuni de către armata unui stat. Ea constă într-un ansamblu de activităţi şi acţiuni efectuate de instituţia militară, atât în ţară, cât şi peste hotare, pe baza unor tratate şi acorduri bilaterale sau multilaterale încheiate cu diferite state, cu scopul de a spori încrederea şi cunoaşterea reciprocă, precum şi pentru întărirea

securităţii zonale, regionale şi globale. Altfel spus, diplomaţia militară reprezintă un ansamblu de mijloace puse în mişcare într-o manieră sinergică între politica de apărare şi politica externă, în vederea prevenirii şi rezolvării conflictelor. Printre aceste activităţi se numără: 1) susţinerea negocierilor şi aplicarea acordurilor de control sau de reducere a armelor convenţionale, nucleare, biologice, chimice, ca măsuri de încredere şi de securitate; 2) activităţi de educaţie, de consiliere şi de asistenţă a forţelor armate ale altor ţări; 3) participarea la activităţi din cadrul Parteneriatului pentru Pace, ale NATO, ca şi implicarea în acţiuni conduse de ONU şi OSCE; 4) vizite de delegaţii militare; 5) organizarea în comun de exerciţii militare, aplicaţii tactice; 6) activitatea ataşaţilor militari, reprezentanţilor şi membrilor echipelor de legătură.

C. După *„locul de îndeplinire a misiunilor”* acestea pot fi: *misiuni* executate *în interiorul ţării* şi *misiuni* îndeplinite *în afara acesteia.*

La nivel naţional, misiunile armatei se referă, de regulă, la: apărarea suveranităţii, independenţei, unităţii şi integrităţii teritoriale a ţării; garantarea democraţiei constituţionale; ajutor umanitar populaţiei afectate de seism, inundaţii, viscol, alunecări de teren etc. În ceea ce priveşte conţinutul misiunii de apărare a suveranităţii şi a independenţei ţării se cer făcute câteva precizări, având în vedere faptul că România este membră a unei alianţe politico-militare (NATO) şi doreşte să adere, cât mai curând posibil, la Uniunea Europeană. „*În noul context strategic, statele naţiuni numai sunt singurele deţinătoare ale suveranităţii. Trei evoluţii vin să „mineze” monopolul statului, în domeniul suveranităţii şi independenţei: 1) emergenţa procesului de integrare regională, al cărui model pare să fie Uniunea Europeană, consacră un drept supranaţional care se impune statelor şi limitează puternic autonomia lor de decizie; 2) preeminenţa mecanismelor de piaţă sustrage segmente importante de acţiune publică din puterea statelor; 3) limitele geografice ale statelor nu mai pot servi drept cadru al acţiunii şi, prin urmare, de exercitare a atribuţiilor lor*”.[9] Prin urmare, sintagma „*garantarea suveranităţii şi independenţei ţării*” este absolut necesar să fie definită în vederea explicitării dimensiunilor, coordonatelor şi parametrilor lor în noul context european şi mondial. Este drept, că statele membre ale Alianţei nord-atlantice dispun de suveranitate şi independenţă, dar acestea sunt percepute prin prisma responsabilităţilor asumate, liber şi voluntar, de către fiecare stat în parte. Practic, statele au renunţat la unele aspecte privind suveranitatea şi independenţa lor, transferându-le organizaţiilor la care au aderat, desigur, fără a-şi pierde identitatea naţională. În plus, astăzi, multe provocări, pericole şi ameninţări sunt transnaţionale, dacă nu planetare. Dintre acestea, de exemplu, problemele privind ecologia, circulaţia persoanelor şi ideilor, finanţelor, sănătatea şi, desigur, lupta împotriva terorismului sunt esenţiale şi toate reclamă o foarte puternică coordonare, chiar, într-o viziune ideală, fuziunea lor într-o singură politică mondială.

În afara frontierelor naţionale structurile militare româneşti pot primi şi executa o gamă largă de misiuni. Astfel, acestora li se pot încredinţa: misiuni în sprijinul păcii; misiuni umanitare; misiuni de poliţie militară; misiuni de luptă împotriva

---

[9] Vincent, PORTERET, ***L'Etat-nation a l'epreuve du miroir de l'armee***, în http://www.afsp.msh-paris.fr/activite/salontez3/txt03/rtporteret.pdf

terorismului internațional; misiuni de apărare colectivă, ce decurg din statutul României de stat membru al Alianței nord-atlantice. *Misiunile în sprijinul păcii,* potrivit documentelor ONU şi OSCE, se referă atât la posibilitățile de prevenire a conflictelor, cât şi la cele de restabilire a păcii, cuprinzând *diplomația preventivă, realizarea păcii* (peace-making), menținerea păcii (peace-keeping), impunerea păcii (peace-enforcement), şi construcția păcii (peace-building).[10] De fapt, „operațiile în sprijinul păcii sunt operații multifuncționale, realizate în mod imparțial, în sprijinul unui mandat ONU sau OSCE, incluzând forțe militare şi agenții diplomatice şi umanitare desemnate pentru a realiza cerințe politice pe termen lung sau alte condiții specificate în mandat".[11] În literatura de specialitate, se foloseşte conceptul „***operații în sprijinul păcii (Peace Suport Operations)***" care acoperă întreaga gamă definită separat până în prezent-prevenirea conflictelor, realizarea, menținerea, impunerea şi consolidarea păcii. Militarii români se află angajați în diferite zone ale lumii la îndeplinirea unor asemenea misiuni. Astfel, sunt unități şi subunități militare româneşti, precum şi militari români care execută diverse misiuni în Afganistan, Irak, Bosnia-Herțegovina, Kosovo.[12] *Misiuni umanitare* Armata României a îndeplinit (Somalia - spital de campanie, activități de Bosnia-Herțegovina - deminări şi construcția de drumuri etc.) şi, desigur, va mai îndeplini când i se va cere de către organismele internaționale şi europene abilitate asemenea sarcini. *Misiuni specifice poliției militare* armata noastră execută în Afganistan şi Kosovo, contribuind la menținerea şi asigurarea ordinii de drept în zona de responsabilitate încredințată de forurile internaționale sau europene abilitate. *Misiuni de luptă împotriva terorismului* internațional structuri militare româneşti execută atât în interiorul țării, cât şi în afara acesteia. Pe plan național, armata participă la activități destinate prevenirii atacurilor teroriste, împreună cu alte instituții ale statului cu competențe sporite în acest domeniu de activitate. În afara țării, există militari români care participă, în cadrul coaliției multinaționale, la lupta împotriva terorismului internațional, de exemplu, în Irak. *Misiunile de apărare colectivă* se execută de către Armata României în temeiul art.5 al Alianței nord-atlantice, al cărei membru este şi țara noastră.

D. După „*modul de executare a misiunilor"*, acestea se pot diviza în: *misiuni independente*; *misiuni în cooperare* cu alte instituții ale statului cu atribuții în domeniul securității naționale şi apărării țării; *misiuni în* cadrul unor *coaliții internaționale* (împreună cu structuri militare aparținând altor state, fie cele care sunt membre ale NATO, fie state cu care România are tratate de colaborare militară).

Armata României poate executa *misiuni*, în mod *independent*, atât pe teritoriul național, cât şi în afara acestuia. Acestea se referă la: *apărarea individuală* (pe uscat, în aer şi pe apă) a teritoriului național împotriva oricărei agresiuni militare; *apărarea colectivă* (se are în vedere calitatea statului român de membru al NATO); *acțiuni de limitare* şi *înlăturare a* efectelor calamităților naturale şi accidentelor ecologice.[13].

---

[10] Mihăiță CIOCAN, ***Fenomenul militar contemporan. Analize şi sinteze***, Bucureşti, ARS DOCENDI, 2003, p. 92.
[11] Lt. Col. Dănuț MANTA, ***Curs de operații multinaționale***, Bucureşti, Editura AISM, 2002, p. 8.
[12] Observatorul militar, nr. 18, 2003, p. 4.
[13] ***Carta Albă a Guvernului. Armata României 2010***: ***reformă şi integrare euro-atlantică***, Bucureşti, Editura Militară, 2000, p. 58.

Ca *misiuni* executate *în colaborare cu alte instituții* ale statului cu competențe în domeniul securității naționale şi apărării țării pot fi: 1) garantarea democrației constituționale; 2) menținerea şi restabilirea ordinii de drept în situații critice şi de criză socială; 3) misiuni umanitare în caz de necesitate; 4) combaterea crimei organizate, a acțiunilor teroriste întreprinse pe teritoriul național. Totodată, structuri militare româneşti pot executa diferite misiuni peste hotare acționând împreună cu unități şi subunități militare ale altor state, constituite sub forma unei *coaliții internaționale*. În acest sens, un exemplu îl poate reprezenta participarea unor unități militare româneşti la îndeplinirea a diferite misiuni în Afganistan şi Irak. Este evident că datorită statutului României de membru al Alianței nord-atlantice, armata sa este şi va fi angajată în misiuni ce privesc apărarea colectivă, lupta împotriva terorismului internațional etc., pe care le va îndeplini împreună cu armatele altor state partenere.

E. În conformitate cu „*caracterul misiunilor*" se deosebesc: *misiuni tradiționale* şi *misiuni noi.*

Misiunile tradiționale se referă la activități cum ar fi: 1) garantarea suveranității, independenței, integrității teritoriale şi unității țării. Aceasta presupune ca armata să fie gata, în orice moment, să dea riposta cuvenită oricărei agresiuni militare venită din partea altui stat sau grup de state; 2) cooperarea cu organele civile investite în gestionarea crizelor datorate unor urgențe şi dezastre; 3) colaborarea cu instituțiile statului cu atribuții în combaterea terorismului, traficului cu persoane, cu droguri, cu arme etc.; 4) pregătirea populației, a economiei şi a teritoriului pentru apărare potrivit prevederilor legii în materie; 5) garantarea democrației constituționale.

Misiunile noi derivă din noul context european şi mondial. Astfel, România, prin calitatea de membru al NATO, va avea de îndeplinit misiuni de apărare colectivă, în conformitate cu prevederile art.5 al Alianței. Totodată, structuri militare româneşti vor participa activ la misiuni de realizarea, menținerea, impunerea sau consolidarea (construcția) păcii şi la misiuni umanitare, împreună cu armatele altor state. De asemenea, Armata României va continua să activeze pe linia Parteneriatului pentru Pace, ca modalitate de sporire a încrederii între state, printr-o mai bună cunoaştere reciprocă. În plus, implicarea activă în lupta împotriva terorismului internațional este o sursă a noului tip de misiuni pe care armata le poate îndeplini, desigur, în cadrul unor structuri militare multinaționale, sub egida NATO sau ONU. În acelaşi timp, în ultima vreme, NATO preconizează desfăşurarea de misiuni preventive de către forțele armate ale statelor membre. „*Prevenirea, ca misiune a forțelor armate, îşi propune următoarele: 1) întărirea eforturilor naționale şi ale Alianței nord-atlantice în materie de neproliferare, utilizarea instrumentelor diplomatice şi financiare pentru a evita ca tehnologia armelor de distrugere în masă să nu cadă în mâini indezirabile; 2) necesitatea ca forțele armate să fie echipate ținând seama de mediul cu arme de distrugere în masă; 3) fiecare beligerant să fie făcut să înțeleagă ce avantaje ar obține din întrebuințarea armelor chimice, bacteriologice şi nucleare. Important este că prevenirea nu presupune folosirea obligatorie a forței militare ofensive. Totuşi, o națiune nu trebuie să aştepte să fie atacată pentru a acționa. Dreptul internațional recunoaşte acest lucru, mai ales, astăzi, când întrebuințarea armelor de distrugere în masă nu mai este apanajul statelor sau a alianțelor politico-militare, ci, există posibilitatea ca actori non statali*

(teroriști individuali, grupări sau organizații teroriste internaționale) să ajungă în posesia unor asemenea mijloace de luptă letale cu care să amenințe diferite state sau grupuri de state"[14].

Şi alte state, membre ale NATO vorbesc despre caracterul preventiv la misiunilor forțelor lor armate. Astfel, din totalul de 6 misiuni ale armatelor Franței și Germaniei numai una se referă la apărarea națională, celelalte privesc gestiunea preventivă și eficace a crizelor, prevenirea riscurilor de orice natură, care ar putea să pună în discuție interesele lor vitale sau interesele lor de securitate.[15] Prin urmare, misiunile noi, din afara frontierelor naționale, cu caracter preventiv sunt cele mai numeroase, în prezent, la toate armatele statelor membre ale Alianței nord-atlantice.

În concluzie, se poate afirma că, în stabilirea , de către cei în drept, a noilor sarcini ale armatei țării noastre, se pornește de la realitatea actuală potrivit căreia securitatea națională și promovarea intereselor statului român se asigură, de acum înainte, și prin executarea de misiuni în afara frontierelor naționale și în spațiul de competență al Alianței nord-atlantice, pe de o parte. Pe de altă parte, se are în vedere noul mediu strategic, apărut după încheierea războiului rece, ce se caracterizează printr-o mare complexitate și o importantă incertitudine în raport cu lumea bipolară și cu certitudinile sale relative. În prezent, nu mai sunt amenințări cu claritate identificabile, dar există o multitudine de riscuri și pericole la care se poate răspunde adecvat doar prin măsuri comune de securitate și cu caracter preventiv.

F) După criteriul *„organizația internațională sau europeană"* sub egida căruia se execută misiunea sunt: *misiuni sub egida ONU; misiuni conduse de NATO; misiuni sub egida OSCE*. În general, sub egida ONU se execută misiuni de menținere, impunere sau restabilire a păcii și misiuni umanitare. Analiza gestionării de către ONU a evenimentelor din Kosovo a pus în evidență necesitatea ca această organizație internațională să posede o structură capabilă să intervină prompt și eficace în crizele interne acolo unde se concentrează din ce în ce mai mult grave atrocități. Totodată, se impune ca operațiilor de menținere a păcii să li se imprime un nou suflu de vitalitate și eficacitate, prin redefinirea mandatelor în funcție de realitățile din teren și alocarea de resurse suficiente. Aceasta pentru ca soldații păcii, ce acționează pe temeiul unui mandat al ONU, să poată să se achite de sarcinile lor, cu profesionalism și eficacitate, pe de o parte. Pe de altă parte, ei trebuie, datorită regulilor de angajament, să fie în măsură să se apere pe ei și pe ceilalți participanți la misiune, precum și să execute mandatul împotriva celor care revin asupra angajamentelor pe care le-au luat în virtutea acordului de pace sau care, în alt mod, caută să-i aducă atingere prin violență[16]. Totodată, se cere ca militarii care acționează sub egida ONU, așa numitele „*căști albastre*" să fie împuterniciți să folosească forța atunci când se găsesc în fața unor oameni care fac puțin caz de dreptul umanitar. Actuala imparțialitate a forțelor ONU s-a dovedit ineficace pentru menținerea păcii în unele zone ale lumii.

---

[14] General Richard MYERS, ***Chef de l'etat-major interarmees, La paix et la securite au XXI-e siecle: Le rol des forces armees americaines***, în Revue electronique du departement d'Etat des Etats-Unis, volume 7, nr.4, december 2002, în http://www.usinfo.state.gov/journals/ journals.ijpf1202.htm .

[15] ***Adoption d'un concept franco-allemand en matiere de securite et de defense - Consultations franco-allemand de Nuremberg***, 9 decembre 1996, p .3.

[16] Lt. Col. Richard GIGUERE, ***De la resurgence de l'armee***, în http://cda-cdai.ca/symposia/2000/giguere.htm.

Anumite măsuri de securitate şi apărare colectivă se realizează prin executarea de misiuni de către structuri militare naționale sub conducerea Alianței nord-atlantice. Astfel, lupta împotriva terorismului internațional se desfăşoară de către o coaliție multinațională, formată din forțe militare ale statelor membre NATO.

OSCE, ca organizație europeană, are menirea de a contribui la dezvoltarea securității şi cooperării, la nivel continental. Ea constituie un instrument diplomatic preventiv, de gestionare a crizelor şi de menținere a păcii. În atingerea obiectivelor sale, ea poate face apel şi la personal militar calificat, care va acționa ca observatori, în zonele stabilite.

Cercetarea misiunilor armatei din perspectiva unui set de criterii de clasificare a lor este absolut necesară întrucât pune în evidență, fără echivoc, următoarele aspecte esențiale: 1) *evoluția concepției României privind apărarea şi promovarea intereselor naționale* şi prin intermediul activității instituției militare. Astfel, s-a trecut de la concepția potrivit căreia interesele naționale se apără, folosind armata, doar în interiorul frontierelor de stat, la o concepție şi atitudine moderne, preponderent active, care afirmă că interesele naționale se apără şi promovează, oriunde în lume, şi prin activitatea armatei. Aici, se are în vedere atât diplomația militară, cât şi întrebuințarea forțelor armate pentru apărarea şi promovarea intereselor naționale; 2) *caracterul complex al misiunilor armatei*. În prezent, armata îndeplineşte o multitudine de misiuni deosebit de diversificate sub aspectul naturii, conținutului, duratei, locului de desfăşurare etc. Complexitatea misiunilor încredințate armatei consistă în: a) executarea lor în compunerea unor structuri militare multinaționale; b) desfăşurarea lor în afara granițelor țării, într-un mediu dificil sub toate aspectele (climateric, socio-uman, geografic); c) durata relativ mare a acțiunilor (se pleacă în misiuni pentru şase luni de zile); d) probabilitatea ridicată a rănirii sau a pierderii vieții de către combatanți pe timpul îndeplinirii misiunii; 3) *profesionalismul structurilor militare româneşti* ce participă activ, în diferite zone ale lumii, la executarea unor misiuni sub egida ONU, NATO, OSCE. La îndeplinirea misiunilor peste hotare sunt implicați numai militari de profesie-ofițeri, maiştri militari, subofițeri şi militari angajați pe bază de contract. Militarii în termen, rezultat al conscripției, nu participă la astfel de misiuni; 4) *prestigiul şi autoritatea de care se bucură armata țării noastre* în lume, ca urmare a manierei în care a executat şi execută misiunile umanitare, pe cele de realizare, menținere, impunere şi construire a păcii încredințate de forurile internaționale; 5) *tendințele de evoluție* atât *a armatelor*, cât şi *a misiunilor* ce se pot încredința acestora. Astfel, tot mai multe state trec de la armata de masă, fondată pe conscripție, la armata de profesie bazată pe voluntariat. În ceea ce priveşte misiunile se trece tot mai mult de la *riposta hotărâtă* la agresiunea militară asupra teritoriului național la *acțiuni preventive*, prin care potențialul agresor este lovit înainte de a-şi pune în aplicare planurile de cotropire sau de atac cu mijloace militare; 6) *trecerea de la apărarea individuală la apărarea colectivă*. Prin lărgirea Alianței nord-atlantice apărarea colectivă devine o realitate pentru tot mai multe state, ceea ce se reflectă, într-o manieră corespunzătoare, atât în natura, cât şi în conținutul misiunilor armatelor naționale; 7) *apariția unor actori non statali* care fac obiectul unor misiuni ale armatei. Astfel, lupta împotriva terorismului internațional, promovat atât de unele organizații teroriste, cât şi de unele state, care acordă sprijin

moral, material şi financiar acestora sau unor terorişti, se poartă de către structuri militare naţionale şi coaliţii internaţionale. Practic, armata primeşte misiuni de luptă împotriva unor actori non statali, reprezentaţi, tocmai, de asemenea organizaţii sau grupări teroriste; 8) *sporirea cantitativă*, dar mai ales *calitativă a ameninţărilor* la adresa securităţii naţionale, zonale, regionale şi globale. Crima organizată, traficul cu persoane, cu armament clasic şi a armelor de distrugere în masă, precum şi cel de droguri, terorismul internaţional sunt ameninţările cele mai frecvente la adresa securităţii statale, zonale, regionale şi mondiale. Răspunsul adecvat la asemenea ameninţări îl constituie acţiunile preventive, ca efort concertat al forţelor armate naţionale şi ale structurilor militare ale alianţelor politico-militare.

G) În conformitate cu criteriul *„condiţiile de înfăptuire a misiunilor*” pot fi: misiuni în timp pace; misiuni în situaţii de criză; misiuni ale armatei la război[17].

Misiunile armatei în timp de pace au un rol decisiv în descurajarea potenţialilor agresori care ar atenta la interesele naţionale ale statului român. Ele cuprind: 1) pregătirea structurilor sale (efective, armament, tehnică de luptă etc.) pentru respingerea unei agresiuni executate prin surprindere; 2) adaptarea organizatorică în vederea integrării în structurile de securitate europene şi euro-atlantice; 3) participarea la operaţii militare multinaţionale, altele decât războiul; 4) cooperarea militară internaţională.

Misiunile armatei în situaţii de criză se referă la participarea acesteia, împreună cu celelalte organisme stabilite prin lege, la apărarea valorilor democraţiei constituţionale, pe de o parte, şi la acţiuni de limitare şi înlăturare a efectelor calamităţilor naturale, accidentelor şi catastrofelor pe teritoriul naţional, pe de altă parte. Ele includ activităţi cum ar fi: 1) prevenirea declanşării unor acţiuni destabilizatoare; 2) neutralizarea elementelor terorist - diversioniste şi a altor formaţiuni ilegale înarmate; 3) zădărnicirea încercărilor de blocare a unor căi de comunicaţii spre anumite obiective; 4) stoparea traficului cu armament şi muniţii; 5) deblocarea unor obiective politico-administrative sau economico-sociale, controlate ilegal de forţe ostile; 6) realizarea siguranţei strategice la frontieră şi la obiective de importanţă vitală.

Misiunile armatei la război se referă la respingerea acţiunilor militare în forţă şi limitarea efectelor iniţiale ale agresiunii, precum şi la victoria militară asupra agresorului care acţionează în spaţiul de interes strategic al României. În plus, ţara noastră, ca membră NATO, va acţiona în cadrul apărării colective, potrivit art. 5. al organizaţiei, atunci când un stat din Alianţă va fi atacat de forţe armate ale altui stat sau ale unei grupări de state.

[17] Carta Albă a Guvernului. Armata României 2010: reformă şi integrare euro-atlantică, Bucureşti, Editura Militară, 2000, p.58.

Capitolul 4
EVOLUȚIA MISIUNILOR ARMATEI ROMÂNIEI

Misiunile armatei nu sunt ceva static, un dat imuabil, un complex de roluri şi sarcini stabilite odată pentru totdeauna, ci, o realitate aflată într-o continuă schimbare, mişcare, transformare, în deplin acord cu o serie de determinări interne şi externe, exprimate printr-o serie de factori sociali, economici, politici, militari, psihosociali, culturali, de sorginte națională şi internațională, aflați în interacțiune şi interconexiune.

Analiza evoluției misiunilor armatei trebuie să țină seama de cel puțin două cerințe şi anume: 1) *alegerea a două momente distincte* din existența misiunilor instituției militare. Acestea sunt următoarele: t_0, momentul inițial luat ca punct de referință în demersul evaluativ; t_1, momentul la care se măsoară transformările şi schimbările intervenite în structura intimă a misiunilor instituției militare. În acest mod, se va realiza o apreciere corectă a modificărilor apărute în natura şi conținutul misiunilor armatei şi se vor măsura diferențele ivite între cele două momente ale evaluării. Astfel, se pot pune în evidență schimbările intervenite în conținutul şi natura misiunilor, uneori chiar nivelul şi intensitatea acestora; 2) *stabilirea criteriului* (aspectului) luat în considerare la analiza „mişcării" misiunii armatei, în timp. În calitate de criterii se pot lua, printre altele şi, următoarele: conținutul misiunii; natura misiunii; factorii determinanți ai schimbării (modificării, transformării) suferite de misiunile armatei.

Dinamica misiunilor armatei este un proces complex ce reflectă transformarea, schimbarea, modificarea, intensificarea sau diminuarea, în decursul unei perioade de timp determinate, a sarcinilor ce revin instituției militare de îndeplinit, în conformitate cu rolul şi statusul său social.

Este posibilă atât o analiză a evoluției întregului complex de misiuni ale armatei, cât şi numai a uneia singure. În ambele cazuri, se poate cerceta „mişcarea în timp"a misiunilor armatei după: natura, conținutul şi durata lor; locul de desfăşurare; parametrii juridici; dimensiunea lor umană; corelația dintre schimbarea survenită în structura lor şi apărarea intereselor naționale.

Spre exemplificare sunt prezentate evoluția: *misiunilor generale* ale armatei; *misiunilor non militare; misiunilor de menținere a păcii.* Dacă în analiza primelor două categorii de misiuni se socoteşte ca moment inițial, anul 1952, iar ca moment ulterior, anul 2003, se vor observa unele diferențe. Astfel, în 1952, în Constituția țării se afirma că „*Forțele armate ale Republicii Populare Române stau de strajă hotarelor țării, suveranității şi independenței poporului român, securității sale şi păcii*".[18] În Constituția României din 2003, se menționează că: „*Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței şi a unității statului, a integrității teritoriale şi a democrației constituționale*".[19] O analiză succintă a conținutului celor două texte evidențiază următoarele aspecte esențiale: 1) misiunile sunt formulate, de fiecare dată, în deplin

[18] Ioan, MURARU ş.a., ***Constituțiile României***, Bucureşti, Regia autonomă „Monitorul Oficial", 1993, p.157

[19] ***Constituția României***, Bucureşti, Editura ALL BECK, 2003, p. 34

consens cu percepția stării mediului de securitate intern şi extern. Astfel, textul misiunilor armatei, în 1952, subliniază starea de nelinişte din țară, teama că statul român va fi atacat (forțele armate stau de strajă hotarelor țării, suveranității etc.), în timp ce, în 2003, se subliniază că armata garantează suveranitatea, independența țării etc., ceea ce denotă o anumită stare de siguranță, de certitudine privind mediul de securitate regional şi zonal; 2) în 1952, armata sta de strajă păcii (explică atitudinea României în problemele securității regionale, zonale şi globale), pe când în 2003, nu se mai menționează nimic referitor la securitatea statului român şi a păcii în lume; 3) textul privind forțele armate din 1952 nu menționează explicit subordonarea acestora, în timp ce, prevederile constituționale din 2003 afirmă că „*armata se subordonează exclusiv voinței poporului…*”, prin aceasta eliminând orice posibilitate a cuiva (persoană publică, grup uman sau instituție a statului) de a îndepărta instituția militară de la rolul său social; 4) în 2003, apare ca o nouă misiune explicită a armatei garantarea democrației constituționale. Această prevedere indică evoluția societății româneşti pe calea dezvoltării democratice şi către statul de drept.

Evoluția *misiunilor non militare* ale armatei se vor analiza, aşa cum s-a menționat anterior, tot pentru intervalul 1952- 2003. Potrivit concepției privind status-ul şi rolul armatei în societatea românească din acea perioadă (anii ’50), această instituție participa, numai în interiorul frontierelor naționale, la orice tip de activitate umană pe care conducerea statului o aprecia ca necesară. În 2003, ca misiuni non militare ale armatei sunt: 1) *în interiorul țării*, activități umanitare în caz de calamități naturale (cutremure puternice, inundații, alunecări de teren, viscole, incendii devastatoare) şi catastrofe ecologice; 2) *în afara granițelor naționale*: activități umanitare; misiuni de menținere, impunere sau restabilire a păcii. Comparând misiunile non militare pe care armata le execută în perioadele cercetate rezultă o evoluție a acestora, în sensul: a) îmbogățirii conținutului lor. De pildă, armata României numai stă doar de „*strajă păcii*”, ci se angajează efectiv în menținerea, impunerea sau restabilirea acesteia, împreună cu alte structuri militare statale sub egida unor organizații internaționale (ONU, NATO) sau europene (OSCE); b) extinderii ariei de execuție a misiunilor. În 1952, nici nu se putea concepe o angajare a armatei țării decât în limitele atribuțiilor conferite acesteia de către statutul Tratatului politico-militar din care făcea parte. În prezent, structuri militare româneşti acționează pe diferite teatre de operații, din diverse zone ale lumii, sub mandat ONU sau NATO; c) implicării active a României în activități ce țin de stabilitatea mediului de securitate zonală, regională şi mondială. La acestea ia parte activă şi armata atât prin diplomația militară, cât şi cu diferite structuri militare specifice naturii misiunii încredințate.

În ceea ce priveşte dinamica misiunilor de menținere a păcii este evidențiată: a) extinderea operațiilor pe plan geografic şi din punct de vedere cantitativ. În 1994, de pildă, erau 14 operații de menținere a păcii, în care au acționat 53.000 de militari; b) o mai mare rapiditate şi flexibilitate în acțiuni: scurtarea fazelor de desfăşurare a operațiunii; pregătirea unor trupe care să aibă o instruire specifică acestor misiuni; disponibilitatea sporită a acestor trupe pentru executarea unor asemenea misiuni; c) abilitatea trupelor ce compun operațiunea pentru desfăşurarea de activități în cele mai diverse domenii: dezarmarea şi controlul armamentelor părților implicate în conflict;

asigurarea unei protecţii militare necesare favorizării ajutorului umanitar; d) lărgirea cadrului de participare, extinderea competenţelor pentru acţiuni non militare, incluzându-se tot mai mulţi civili chemaţi să ajute la pacificarea şi reconstrucţia ţării respective în toate domeniile: politic, social, economic, cultural; e) întărirea cooperării cu organizaţiile regionale; f) creşterea implicaţiilor financiare şi de logistică.[20] Practic, evoluţia conceptului de operaţii de menţinere a păcii pune în evidenţă dinamica acestor misiuni, în timp (au început în 1948, ca misiuni de observare în diferite zone ale globului), care au trecut de la doar diplomaţia preventivă la interacţiunea dintre momentele: realizare (peace-making) - menţinere (peace-keeping) - impunerea păcii (peace-enforcement)- construirea (peace-building) păcii, adică între fazele de prevenire a unui conflict, de menţinere a păcii şi de reconstrucţie post-conflictuală.[21]

Esenţial în dinamica misiunilor armatei ţării noastre este deschiderea statului român spre asumarea de responsabilităţi importante în direcţia stabilităţii mediului de securitate zonal, regional şi global. În acest context, pe lângă metodele diplomaţiei se apelează, frecvent, la participarea cu structuri militare proprii, care acţionează atât independent, cât şi ca părţi componente ale unor comandamente întrunite şi coaliţii militare internaţionale.

Evidenţierea dinamicii misiunilor armatei este de un real folos celor care: 1) proiectează noile structuri ale forţelor armate. Cunoscându-se ce tip de misiuni are de executat armata ţării noastre se vor crea sau dezvolta acele structuri care să răspundă adecvat la orice sarcină încredinţată; 2) decid dimensiunile umane şi materiale ale instituţiei militare, pe categorii de forţe armate; 3) elaborează modificările ce se impun a fi aduse actelor normative ce reglementează viaţa şi activitatea armatei; 4) stabilesc natura şi conţinutul noilor acte normative referitoare la misiunile armatei; 5) definesc coordonatele şi parametrii reformei din armată; 6) hotărăsc natura, conţinutul şi volumul măsurilor economice, militare, politice, psihosociale, juridice necesare asigurării compatibilităţii misiunilor, organizării, calificării personalului, dotării şi dimensiunilor armatei naţionale cu exigenţele şi criteriile impuse de către alianţa politico-militară în care România este integrată. Totodată, cunoaşterea dinamicii misiunilor armatei oferă celor interesaţi informaţii pertinente despre: a) direcţia şi sensul evoluţiei instituţiei militare; b) nivelul şi natura aşteptărilor reciproce dintre ea şi societate; c) tendinţele ei de dezvoltare cantitativă şi mai ales calitativă; d) intrarea sa în rolul şi status-ul sociale trasate, atât pe plan intern, cât şi internaţional; e) intensitatea şi forţa legăturii dintre ea şi populaţia ţării.

Capitolul 5
DETERMINĂRI ALE DINAMICII MISIUNILOR ARMATEI ROMÂNIEI

Există, atât *determinări interne*, cât şi *externe* ale dinamicii misiunilor armatei ţării noastre. Ambele au atât o influenţă specifică, proprie fiecărui factor în parte, cât şi una cumulativă, datorată interconexiunii lor şi interacţiunii lor. De aceea, dinamica

[20] Viorel ARDELEANU ş.a., ***Operaţiuni de menţinere a păcii***, Bucureşti, Institutul Român de Studii Internaţionale; 1994, pp. 12-18.
[21] Ibidem, pp. 19-20.

misiunilor armatei se cere văzută ca o rezultantă a acțiunii tuturor factorilor ce alcătuiesc celor două tipuri de determinări. Este posibil, ca în unele momente să prevaleze unele determinări interne, iar, alteori factorii externi să fie mai puternici în influențarea misiunilor unei armate naționale. Cert este că în proiectarea structurilor militare ce vor fi angajate efectiv în executarea unor misiuni diverse, atât în țară, cât şi în afara acesteia, un loc important îl vor juca o serie de determinări interne şi externe, pe lângă alte considerente importante.

Printre *determinările interne* se numără: schimbarea de regimului politic; dezvoltarea democrației; neutralitatea politică a instituției militare; reforma din armată (pe toate dimensiunile ei - umană, structurală, materială, normativă şi militară), ca proces complex, atotcuprinzător, continuu; provocările mediului intern de securitate. *Regimul politic* dintr-un stat îşi pune amprenta, printre altele, şi pe conținutul misiunilor forțelor armate. Astfel, România, după 1989, odată cu schimbarea regimului politic din țară, a stabilit, cu claritate, care sunt misiunile armatei naționale, atât în plan intern, cât şi internațional. În acest sens, o dovadă o constituie prevederile Constituției țării din 1991 privind armata. *Dezvoltarea democrației* reprezintă un alt factor important în determinarea misiunilor armatei. Astfel, aceasta a permis o riguroasă definire a competențelor instituției militare în societate. Iar, pentru ca societatea românească să fie sigură că acestea se vor respecta a instituit metode de control democratic al armatei[22]. Un factor esențial în maniera de îndeplinire de către armată a misiunilor ce îi revin în statul de drept îl constituie *neutralitatea politică a instituției militare*.[23] *Reforma din armată*, ca proces complex, multilateral şi de durată, joacă un rol semnificativ în stabilirea şi mai ales în executarea misiunilor, prin adecvarea instituției militare la natura, conținutul, locul de desfăşurare etc. al responsabilităților încredințate de către cei abilitați legal, atât la nivel național, cât şi internațional. La rândul lor, *provocările mediului de securitate intern*[24] conduc la stabilirea conținutului, naturii şi caracterului misiunilor ce îi revin armatei în interiorul frontierelor naționale.

Ca *determinări externe* se pot menționa: provocările mediului de securitate zonal, regional şi global; apartenența sau nu la o alianță politico-militară; procesul globalizării; schimbările organizaționale intervenite în armatele contemporane; revoluția în domeniul militar. *Provocările mediului de securitate zonal*, regional şi global acționează puternic asupra caracterului, naturii şi conținutului misiunilor armatei. Astfel, preocuparea țării noastre de a fi un constant generator de securitate în zonă, regiune şi în lume se reflectă adecvat şi consistent în asumarea unor responsabilități în acest domeniu şi din punct de vedere militar. O dovadă o constituie faptul că structuri militare româneşti participă activ la menținerea păcii în fosta Iugoslavie. Totodată, amenințările organizaților teroriste internaționale au condus la angajarea efectivă a României în lupta împotriva acestui flagel. Acest fapt, a influențat şi natura, conținutul, caracterul şi locul de executare a misiunilor

---

[22] Vezi : Gheorghe, DIACONESCU ş.a., ***Controlul democratic asupra armatei României***, Bucureşti, Editura Enciclopedia, 1996

[23] Vezi: Petre, DUȚU, ***Armata şi societatea în tranziție***, Bucureşti, Editura AISM, 2002, capitolul 5.

[24] Vezi : Eugen BĂDĂLAN, ***Securitatea României. Actualitate şi perspectivă***, Bucureşti, Editura militară, 2001, pp. 57-64.

încredințate armatei țării noastre. *Apartenența sau nu la o alianță politico-militară a unui stat* își pune pecetea pe misiunile pe care armata sa le poate primi şi, desigur, îndeplini, mai ales, în afara frontierelor naționale. Ca țară membră a Alianței nord-atlantice, România are obligația de a participa la apărarea colectivă a statelor partenere, potrivit prevederilor art.5 al NATO . De aici, o serie de misiuni specifice pentru armata sa. *Globalizarea*, ca proces general, atotcuprinzător şi complex al lumii contemporane, exercită o influență mare asupra misiunilor armatelor naționale. Practic, se redefineşte conținutul suveranității şi independenței naționale, ca realități pe care armata are misiunea să le garanteze, datorită efectelor globalizării economice, financiare, culturale, politice etc. Mai importante pentru dinamica misiunilor armatei par a fi însă *schimbările organizaționale intervenite* în toate armatele contemporane. Aceste schimbări care au exercitat şi vor continua să exercite o influență majoră asupra instituției militare actuale sunt următoarele: 1) *civilii ocupă un loc* din ce în ce mai *important în cadrul forțelor armate ale statelor* (ministrul şi secretarii de stat sunt persoane civile). În țara noastră, începând cu 1994, armata are un ministru civil şi, de asemenea, secretari de stat, tot persoane civile numite de partidul sau coaliția de partide ce a câştigat alegerile; 2) *diferențele tradiționale între arme*, specialități, grade, forțele combatante şi forțele de susținere tind să se diminueze gradual; 3*) rolul tradițional al forțelor armate* axate pe folosirea violenței rămâne ca posibilitate, dar el evoluează mai degrabă spre executarea de misiuni non militare. O îndelungată perioadă de timp, ducerea războiului a fost misiunea principală a armatei. Cu alte cuvinte, gestionarea violenței în societate a fost menirea esențială a armatei. „*Există ceva inerent individului şi societății care generează, periodic sau permanent, violență. Sarcina societății nu este de a elimina violența, ci de a o controla*”.[25] Astăzi, ca urmare a revoluției în tehnologia militară[26] sarcina armatei de a descuraja violența tinde să devină preponderentă în comparație cu rolul de a declanşa şi folosi violența. Prin urmare, în prezent şi, probabil, şi în viitor, misiunea armatei de descuraja violența va deveni esențială. Armamentul nuclear, mai ales atâta timp cât a fost deținut doar de câteva state a sporit efectele descurajării celor care ar fi apelat la folosirea violenței pentru atingerea scopurilor lor. În prezent, există posibilitatea reală ca şi alte state sau chiar actori non statali să acceadă la arma nucleară şi la vectorii acesteia. Prin urmare, posibilitatea întrebuințării ei a crescut. De aici, necesitatea desfăşurării unor acțiuni concertate şi permanente ale statelor lumii, semnatare ale tratatului de neproliferare a acestui tip de arme, inclusiv prin măsuri militare cu caracter preventiv, desfăşurate sub mandatul ONU[27]. În plus, responsabilitatea menținerii ordinii civile într-o arie în care autoritățile locale sunt depăşite de evenimente tinde să fie tot mai mult asumată de autorități internaționale. Prin executarea unor misiuni non militare armata contribuie la crearea unor condiții stabile pentru schimbări de natură socială şi politică, în unele state şi chiar zone; 4) *forțele de coaliție şi multinaționale* sunt din ce în ce mai prezente sub conducerea instituțiilor supranaționale (ONU sau NATO) în derularea unor activități de menținere, impunere

[25] Nicu-Ionel SAVA ş.a. (coord), ***Armata şi societatea***, Bucureşti, Editura INFO-TEAM, 1998, p. 23.
[26] ibidem, p. 56.
[27] Keir, LIEBER, Robert, LIEBER, ***La strategie de securite nationale du president Bush, în Revue electronique du departement d'Etat des Etats-Unis***, volum 7, nr. 4, december 2002 (http://usinfo.state.gov/journals/journals.ijpf 1202)

sau restabilire a păcii, precum şi de luptă împotriva terorismului internaţional; 5) *forţele armate cunosc* din ce în ce mai mult *o diversificare în interiorul* lor. Aici, este vorba, înainte de toate, de o specializare pe sarcini a viitoarelor forţe armate europene. În acest sens, se avansează o serie de ipoteze de lucru[28]. Astfel, autorul menţionat propune următoarele grupuri de ipoteze privind specializarea armatei pe sarcini: 1) ipoteze de configurare macro-structurală (o specializare prin poluri de competenţe; o repartiţie geopolitică a responsabilităţilor politico-militare; o diviziune organizaţională a muncii - UE, OSCE, NATO); 2) ipoteza macro-industrială (o specializare în producţia de echipamente); 3) ipoteza configuraţiei micro-structurale (forţe specializate modulare multinaţionale interarme). *Revoluţia în domeniul militar,* îndeosebi în ceea ce priveşte tehnologiile înalte, prin aportul la crearea unor noi tipuri de arme (aşa numitele arme inteligente) exercită o influenţă semnificativă asupra naturii, conţinutului, caracterului etc. al misiunilor ce se vor încredinţa armatelor naţionale, dar şi coaliţiilor multinaţionale şi alianţelor politico-militare.[29]

Analiza acestor ipoteze conduce la concluzia că ipoteza de lucru nr. 3 este cea mai tentantă. Aceasta pentru că ea se întemeiază pe punerea în practică a grupurilor de forţe modulare capabile de a interacţiona pentru a răspunde mai bine diversităţii configuraţiei crizelor cărora ar fi susceptibile să trebuiască să le facă faţă. Printre avantajele acestei ipoteze se numără şi următoarele: 1) lasă provizoriu intact modul de organizare a forţelor la nivel naţional, determinând statele să imagineze soluţii mai bune de aderare la exigenţele unei cooperări multinaţionale; 2) se pot grefa pe iniţiativele deja existente şi al căror scop operaţional până în prezent a întârziat să se concretizeze; 3) capacitatea eventuală a acestei ipoteze de a se branşa pe sistemul strategic american actual; 4) ar permite militarilor să înţeleagă corect, misiunile de pace europene într-un mediu strategic în constantă mutaţie.[30]

Capitolul 6
CONCLUZII PRIVIND DINAMICA MISIUNILOR

Misiunile armatei vor cunoaşte o dinamică alertă în anii următori, datorită, pe de o parte, integrării complete a României în structurile Alianţei nord-atlantice şi europene şi, pe de altă parte, sporirii gamei provocărilor regionale, zonale şi globale ale mediului de securitate. Ameninţări cum ar fi acţiunile unor organizaţii teroriste, activităţi din zona crimei organizate (trafic cu arme clasice şi ultrasofisticate, de droguri şi persoane, spălarea de bani etc.), migraţia ilegală etc. sunt tot mai prezente în zilele noastre afectând toate statele, nu doar pe unele.

Cercetarea dinamicii misiunilor armatei ţării noastre oferă: a) informaţii pertinente asupra tendinţelor de evoluţie a instituţiei militare naţionale; b) sugestii importante privind derularea reformei în armata noastră; c) indicatori de evaluare a eficacităţii manierei de executare a misiunilor încredinţate instituţiei militare, atât la

---

[28] Alain DE NEVE, ***La specialisation des taches: une revolution pour l'Europe***, în revista „Securite et strategie", nr. 76/2003, cap. 3.

[29] Vezi: Col. prof. univ. dr. Ion BĂLĂCEANU ş.a., ***Câmpul de luptă modern sub impactul tehnologiilor moderne***, Bucureşti, ARS DOCENDI, 2003, pp.9, 34-35, 68.

[30] Ibidem, pp. 89-90.

nivel național, cât şi internațional; d) o imagine a evoluției prestigiului şi autorității României pe plan regional şi global; e) date asupra capacității armatei noastre de a răspunde flexibil amenințărilor la adresa securității naționale, zonale, regionale şi mondiale; e) gradul integrării României în structurile Alianței nord-atlantice.

Este posibil, ca în viitor, datorită trecerii armatei țării noastre la o accentuată profesionalizare şi a angajării sale tot mai consistente în misiuni în afara frontierelor naționale, relația preferențială existentă acum între ea şi populație să se reducă în intensitate. Altfel spus, este posibilă apariția unui deficit de încredere al populației în armată, atât ca urmare a renunțării la conscripție ca mod de recrutare a efectivelor de militari şi trecerii la voluntariat, cât şi datorită unei cunoaşteri mai puțin exacte, de către segmente importante ale populației, a faptului că interesele naționale se apără nu *doar* în interiorul granițelor statale.

Tendința apariției şi a diversificării unor misiuni ale armatei se va accentua în anii care vin. Astfel, în prezent, armata țării noastre îndeplineşte în Afganistan o noua misiune şi anume acordarea unui sprijin consistent în reconstrucția armatei naționale a acestui stat. În acelaşi timp, implicarea activă a țării noastre, de fapt, a unor structuri militare româneşti, în operațiuni de menținere a păcii vor cunoaşte o sporire semnificativă.

BIBLIOGRAFIE

1. ***Adoption d'un concept franco-allemand en matiere de securite et de defense - Consultations franco - allemand de Nuremberg***, 9 december, 1996, în http://www.ofaj. org /reseau/liens/sommaire.html.
2. Viorel ARDELEANU ş.a., ***Operațiuni de menținere a păcii***, Bucureşti, Institutul Român de Studii Internaționale, 1994.
3. Ion BĂLĂCEANU ş.a., ***Câmpul de luptă modern sub impactul tehnologiilor contemporane***, Bucureşti, ARS DOCENDI, 2003.
4. ***Carta Albă a Guvernului. Armata României 2010: reformă şi integrare euro-atlantică***, Bucureşti, Editura Militară, 2000.
5. Mihăiță CIOCAN (coord), ***Fenomenul militar contemporan. Analiza şi sinteze***, Bucureşti, ARS DOCENDI, 2003.
6. ***Constituția României***, Bucureşti, Editura ALL BECK, 2003.
7. Gheorghe, DIACONESCU, ş.a., ***Controlul democratic al societății asupra armatei României***, Bucureşti, Editura Enciclopedia, 1996.
8. Petre, DUȚU, ***Armata şi societatea în tranziție***, Bucureşti, Editura AISM, 2002.
9. Richard, GIGUERE, ***De la resurgense de l'armee***, în http://cda-cdai.ca/symposia/2000/giguere.htm.
10. ***Glossaire interarmees des termes et des expressions relatifs a l'emploi operationnel des forces***, Bucureşti, Editura AISM, 2002.
11. Dumitru IACOB şi Diana-Maria CISMARU, ***Organizația inteligentă: 10 teme de management organizațional***, Bucureşti, Editura comunicare.ro, 2002.

12. Jacques, LAXANDE, ***Le rol de l'armee dans l'action humanitaire***, în http://Xpassion.polytechnique.org/article/Xp7lansa.html.
13. Keir, LIEBER, Robert, LIEBER, ***La strategie de securite nationale du president Bush, în Revue electronique du departement d'Etat des Etats-Unis***, volume 7, no.4, december 2002.
14. Dănuț MANTA, ***Curs de operații multinaționale***, Bucureşti, Editura AISM, 2003.
15. Ioan, MURARU, ş.a., ***Constituțiile României***, Bucureşti, Regia autonomă „Monitorul Oficial", 1993.
16. General Richard, MYERS, ***Chef de l'etat-major interarmees, La paix et la securite au XXI-e siecle. Le rol des forces armees americaines***, în Revue electronique du departement d'Etat des Etas-Unis, volume 7, no.4, december 2002.
17. Alain, DE NEVE, ***La specialisation de taches: un revolution pour l' Europe***, în revista „Securite et strategie", nr. 76/2003.
18. Vincent, PORTERET, ***L'Etat-nation a l'epreuve du miroir de l'armee***, în http://www,afsp.msh-paris.fr/activite/salontez3/txt/rtporteret.pdf.
19. Nicu-Ionel, SAVA ş.a. (coord.), ***Armata şi societatea***, Bucureşti, Editura INFO-TEAM, 1998.
20. Mihaela VLĂSCEANU, ***Grupuri, organizații, mase***, în volumul „Psihologie socială", Iaşi, POLIROM, 1997.